

เครื่องดนตรีสยาม

ในจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศส

สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2199-2231

วราภรณ์ เชิดชู

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University Publishing House

www.nupress.grad.nu.ac.th

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University Publishing House

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร 99 หมู่ 9 อาคารมหาธรรมราชา ชั้น 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5596 8833-8836 E-mail : nuph@nu.ac.th

www.nupress.grad.nu.ac.th สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร @nupress

สงวนลิขสิทธิ์ หนังสือเล่มนี้ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558 ห้ามคัดลอกเนื้อหา ภาพประกอบ รวมทั้งดัดแปลงเป็นฉบับบันทึกเสียง ดัดแปลงตีพิมพ์ การผลิต การลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ หรือเผยแพร่ด้วยรูปแบบและวิธีการอื่นใด จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร เท่านั้น

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

วารสารณ์ เชิดชู.

เครื่องดนตรีสยามในจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศส สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ.2199-2231. (ฉบับปรับปรุง).-- พิมพ์ครั้งที่ 2.-- พิษณุโลก : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566.

390 หน้า.

1. เครื่องดนตรี -- ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

784.19593

ISBN 978-616-426-314-7

ISBN (e-book) 978-616-426-315-4

สพน. 127

ราคา 520 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารสารณ์ เชิดชู พ.ศ. 2563

พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง) กรกฎาคม พ.ศ. 2566

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

วางจำหน่ายที่

1. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร. 0 2218 9812

2. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0 2579 0113

3. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0 2613 3899

4. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารมหาธรรมราชา จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทร. 0 5596 8833-8836

ประธานกองบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แย้มเม่น • รองศาสตราจารย์สุทัศน์ เขียมวัฒนา • รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ สมกุล •

รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุจันทร์ จำปาไชยศรี • รองศาสตราจารย์ ดร. พญ.สุรชาติพงษ์เจริญ •

ศาสตราจารย์ ดร. ภญ.กรกนก อิงคินันท์ • รองศาสตราจารย์ ดร.นิธรา กิจธิระวุฒิมวงษ์ • ศาสตราจารย์ ดร.สุธิสา ถาน้อย •

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา ชาภูวิชัย • รองศาสตราจารย์ ดร.รุจโรจน์ แก้วอุไร • รองศาสตราจารย์ นวาทิ ดร.วัฒนชัย หมั่นยิ่ง •

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชรพล พุทธิรักษา • รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พันธ์ กิจสนาโยธิน • ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวรงค์ จันทร์วิจิตร •

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยาธิษ สุวพันธ์ • พัชรี ทิวมใจดี • นวิพรรณ ต้นติพลาผล

ประสานงาน

ภักศิณี เท็ดสิทธิกุล

ฝ่ายขาย/การเงิน

พิมพ์ภรณ์ ดวงสาโรจน์ • วสันต์ มาสวัลดี

ออกแบบปก

ธรรมบุญ กองกุล

ออกแบบรูปเล่ม

สรญา แสงยับพันธ์

พิมพ์ที่

บริษัท กู๊ดเอด พรินท์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป จำกัด 6/1 นิคมอุตสาหกรรมบางชัน ซอยเสรีไทย 58 แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

สำนักพิมพ์นี้เป็นสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์
และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
<https://pubat.or.th>

พิถีพิถัน
กระดาษคุณภาพ เพื่อผลงานคุณภาพ
กระดาษชอสมหาสารนิเวศ

กรณีต้องการสั่งซื้อหนังสือปริมาณมาก หรือเข้าเรียนติดต่อได้ที่ฝ่ายจัดจำหน่ายสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร
โทร. 0 5596 8836 Email : nuph@nu.ac.th

กิตติกรรมประกาศ

หนังสือเรื่อง “เครื่องดนตรีสยามในจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศส สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2199-2231” เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยคุณูปการจากครู อาจารย์ กัลยาณมิตรทางด้านดนตรี ด้านประวัติศาสตร์ และด้านภาษาต่างประเทศ ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้การสนับสนุนและเป็นแรงผลักดันให้คณาจารย์มุ่งมั่นผลิตหนังสือและตำรา

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.วิชาญ พรประสิทธิ์ ผู้เป็นแรงบันดาลใจในการเขียนหนังสือเล่มนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี และรองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี ภูษณาภิรมย์ ผู้ให้ความรู้ คำปรึกษา ด้านข้อมูลประวัติศาสตร์ทางดนตรี และการศึกษาหลักฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ รองศาสตราจารย์พิภุช สอนโย ผู้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจสอบคุณภาพหนังสือ

ขอขอบพระคุณ ครู อาจารย์ ศิลปิน และผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้คำปรึกษาและความอนุเคราะห์ข้อมูล อาทิ พันโทเสนาะ หลวงสุนทร (ศิลปินแห่งชาติ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบศึก ธรรมวิหาร รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันธศิริ ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บินทสันต์ รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตสรวง ยูธธนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชยา นัจจนาวากุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชา ศรีคงเมือง ดร.รุ่งนภา ฉิมพูน ดร.จิรดา สุนทรเสวต อาจารย์คุณัญญา บัวพรหมมาตร์ Mr. Christophe Crouhy และคุณสำเภา ศรีคงเมือง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์พิมพ์ ฐานิสสรณ์ ผู้เชี่ยวชาญและผู้สอนภาษาฝรั่งเศสให้กับผู้เขียน

ขอขอบพระคุณกัลยาณมิตรแห่งมหาวิทยาลัยนเรศวรทุกท่าน

ขอขอบพระคุณศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางดนตรีไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและการค้นคว้า

หากประโยชน์อันใดที่เกิดขึ้นจากหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนขอน้อมถวายความดีทั้งหลายแด่เทพสังคีตอาจารย์ทุกพระองค์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่ออนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ และสืบทอดในวิทยาการอันทรงคุณค่านี้สืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ เชิดชู

คำนำ

หนังสือเรื่อง “เครื่องดนตรีสยามในจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศส สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2199-2231” เป็นการนำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าเรื่องเครื่องดนตรีสยามจากหลักฐานประเภทเอกสาร “จดหมายเหตุ” ของชาวฝรั่งเศสที่เดินทางเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับสยามในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในช่วง พ.ศ. 2199-2231 โดยเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารหลักฐานชั้นต้นในฉบับภาษาฝรั่งเศส พร้อมกับข้อมูลจากเอกสารฉบับแปลภาษาอังกฤษและฉบับแปลภาษาไทย ตลอดจนข้อมูลเอกสารจากประชุมพงศาวดารที่เกี่ยวข้อง จนนำมาสู่ข้อค้นพบด้านองค์ความรู้ใหม่ ข้อมูลดนตรีชุดใหม่ด้านเครื่องดนตรีไทย ตามหลัก Organology การจัดหมวดหมู่และประเภทเครื่องดนตรี โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มเครื่องดนตรี คือ เครื่องกระทบ เครื่องลม เครื่องหนัง และเครื่องสาย ที่ปรากฏในหลักฐานเอกสารบันทึกจดหมายเหตุของชาวฝรั่งเศส

เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย บทนำ สารัตถะประวัติศาสตร์ สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช บทที่ 1 จดหมายเหตุของชาวฝรั่งเศส สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช บทที่ 2 เครื่องกระทบ (Idiophones) บทที่ 3 เครื่องลม (Aerophones) บทที่ 4 เครื่องหนัง (Membranophones) บทที่ 5 เครื่องสาย (Chordophones) และบทสรุป

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะสนับสนุนการเรียนรู้และเติมเต็มความเข้าใจข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ดนตรีไทย ทฤษฎีดนตรีไทย หลักการจัดหมวดหมู่และประเภทเครื่องดนตรีของไทย ที่นอกจากจะเป็นการขยายผลและต่อยอดองค์ความรู้ข้อมูลดนตรีไทยเชิงประวัติศาสตร์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้ว หนังสือเล่มนี้ยังสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงมาตรฐานต่อการศึกษาและการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ดนตรีไทย และลักษณะเครื่องดนตรีของไทยให้กับผู้เรียน ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจทางดนตรีในวงกว้างได้อีกด้วย

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา คณาจารย์ ที่ให้ความรู้ กัลยาณมิตรทุกท่าน และเจ้าของหนังสือ ตำรา ผลงานต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้นำมาเรียบเรียงเป็นหนังสือเล่มนี้ ด้วยความเคารพอย่างสูง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ เชิดชู

สารบัญ

บทนำ

สารัตถะประวัติศาสตร์ สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

พระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช.....	2
ความสัมพันธ์ระหว่างสยามและฝรั่งเศส	10
การต้อนรับราชทูตในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	22

บทที่ 1

จดหมายเหตุของชาวฝรั่งเศส สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ชาวฝรั่งเศสกับการบันทึกข้อมูลในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	37
ชาวไทยผู้แปลจดหมายเหตุฉบับภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษให้เป็นภาษาไทย	55

บทที่ 2

เครื่องกระทบ (Idiophones)

กลุ่มที่ 1 เครื่องกระทบชนิดไม้.....	78
กลุ่มที่ 2 เครื่องกระทบชนิดโลหะ	85
สรุปท้ายบท	150

บทที่ 3

เครื่องลม (Aerophones)

กลุ่มที่ 1 เครื่องเป่าชนิดที่มาจากสัตว์.....	158
กลุ่มที่ 2 เครื่องลมชนิดโลหะ (เครื่องเป่าตระกูลแตร).....	175
กลุ่มที่ 3 เครื่องลมชนิดไม้หรือเครื่องลมไม้ (woodwind).....	208
สรุปท้ายบท	225

บทที่ 4

เครื่องหนัง (Membranophones)

กลุ่มที่ 1 คำว่า “กลอง”	232
กลุ่มที่ 2 คำว่า “กลองชัย” และ “กลองศึก”	246
กลุ่มที่ 3 คำว่า “กลองชนะ” และ “กลองโพน”	247
กลุ่มที่ 4 คำว่า “กลองสองหน้า” “กลองหน้าเดียว” และ “กลองใหญ่”	255
กลุ่มที่ 5 คำว่า “โพน”	260

กลุ่มที่ 6 คำว่า “ตะโพน”	269
กลุ่มที่ 7 คำว่า “ตะลุงปungi” “ปungi”	279
กลุ่มที่ 8 ข้อสันนิษฐาน “กลองทัด”	288
สรุปท้ายบท	299

บทที่ 5

เครื่องสาย (Chordophones)

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเครื่องสี (fiddle).....	313
กลุ่มที่ 2 กลุ่มเครื่องดีด (plucked lute)	331
สรุปท้ายบท	335

บทสรุป

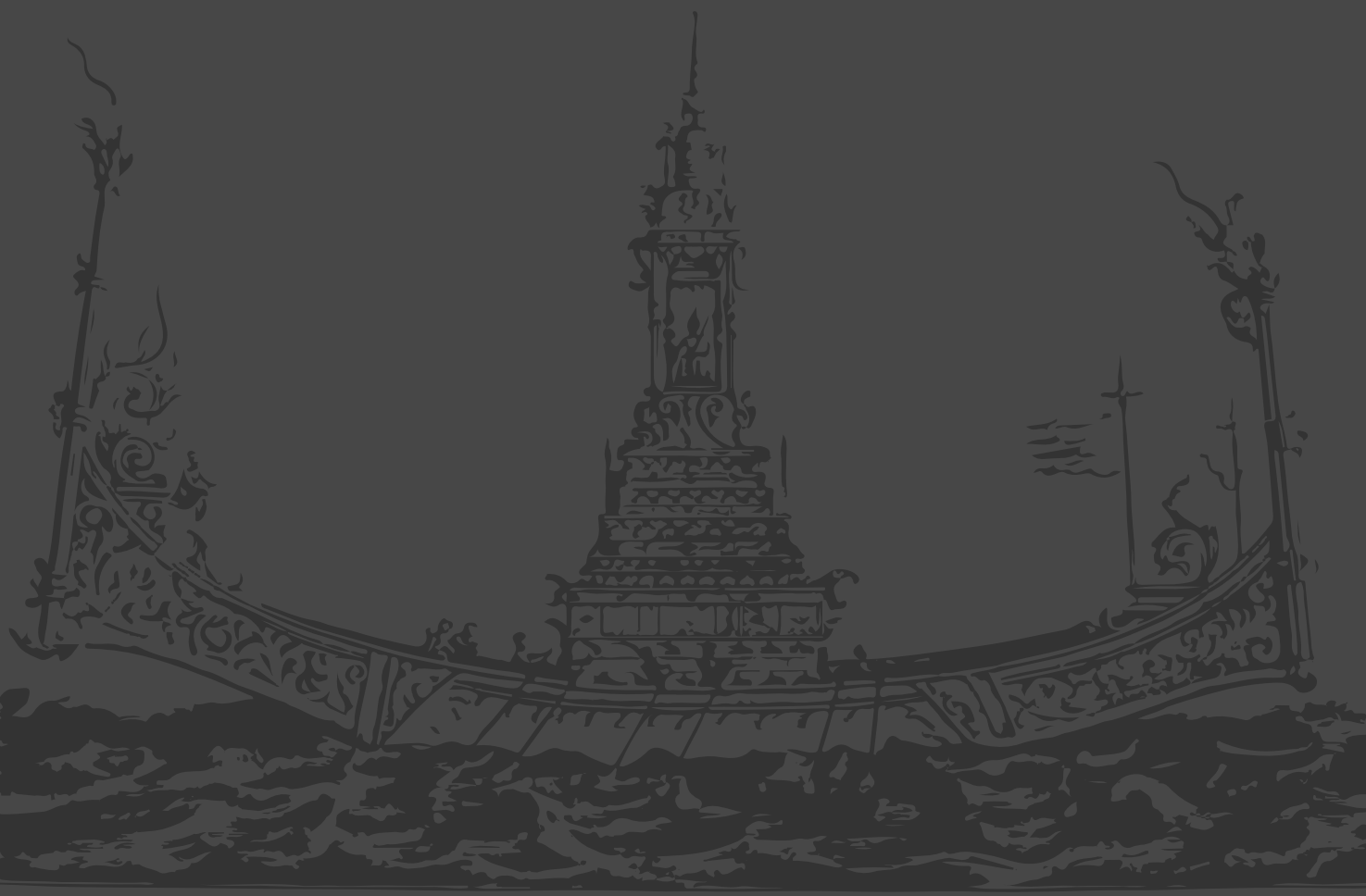
ข้อสรุป.....	340
อภิปรายผล.....	344
ข้อเสนอแนะ	352

บรรณานุกรม	354
ดัชนี	367

บทนำ

สารัตถะประวัติศาสตร์
สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

พระราชประวัติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นกษัตริย์ลำดับที่ 4 แห่งราชวงศ์ปราสาททอง โดยเรียงลำดับตั้งแต่พระเจ้าปราสาททอง เจ้าฟ้าไชย พระศรีสุธรรมราชา และสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระองค์ทรงปราบดาภิเษกเสด็จขึ้นเป็นกษัตริย์พระองค์สำคัญลำดับที่ 27 แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อวันที่พฤหัสบดี แรม 2 ค่ำ เดือน 12 ปีวอก ตรงกับวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2199 ซึ่งพระองค์ทรงขึ้นครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. 2199 จนถึง พ.ศ. 2231 เป็นเวลา 32 ปี

ถ่ายภาพโดย : วราภรณ์ เชิดชู

ภาพที่ 1 พระบรมรูปหล่อจำลอง
องค์สมเด็จพระนารายณ์
มหาราช ณ พระที่นั่งดุสิต
สวรรค์ธัญญมหาปราสาท ณ
พระนารายณ์ราชนิเวศน์
จังหวัดลพบุรี

ตารางที่ 1 ลำดับพระนามกษัตริย์สมัยราชวงศ์ปราสาททอง

ราชวงศ์ปราสาททอง		
ลำดับ	พระนาม	เริ่ม-สิ้นรัชกาล (พ.ศ.)
1	สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	2172-2199
2	สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย (ครองราชย์ 2 วัน)	2199
3	สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา (ครองราชย์ 2 เดือน 18 วัน)	2199

บทที่ 1

จดหมายเหตุของชาวฝรั่งเศส
สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

การศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ช่วงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยานั้น มีหลักฐานหลายประเภทที่นักประวัติศาสตร์นิยมใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา เช่น จารึก พระราชพงศาวดาร จดหมายเหตุชาวต่างชาติ คำให้การ วรณกรรม หลักฐานทางด้านโบราณคดี และประวัติศาสตร์ศิลปะ เป็นต้น ฉะนั้น การศึกษาข้อมูลประวัติศาสตร์ด้านเครื่องดนตรีของชาวสยามช่วงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในครั้งนี้ ผู้เขียนมุ่งประเด็นศึกษาจากหลักฐานประเภทจดหมายเหตุ ที่บันทึกโดยชาวฝรั่งเศสและเดินทางเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ระหว่างปี พ.ศ. 2199 ถึง 2231 (ค.ศ. 1656 ถึง ค.ศ. 1688) อันเป็นช่วงระยะเวลาที่ชาวฝรั่งเศสได้เข้ามาอย่างต่อเนื่อง โดยจดหมายเหตุของชาวฝรั่งเศสเหล่านี้มักปรากฏข้อมูลหลายด้าน ทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการทูต ด้านการค้าขาย ด้านศาสนา ด้านประเพณี ตลอดจนด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรมของชาวสยาม โดยเฉพาะข้อมูลด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรมของชาวสยามที่ปรากฏในจดหมายเหตุของชาวฝรั่งเศสนั้น พบว่าข้อมูลอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยังไม่ปรากฏในหลักฐานหรือการศึกษาประเภทอื่น ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าและการนำเสนอข้อมูลจากจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศส ในช่วงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ปรากฏทั้งในรูปแบบหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือบทความทางวิชาการนั้น พบว่าการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรมของชาวสยามจากจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศสในเวลาดังกล่าวยังมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น จดหมายเหตุที่บันทึกโดยชาวฝรั่งเศสกลุ่มนี้ จึงมีคุณค่าและความสำคัญต่อการศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรมดนตรีของชาวสยามแห่งกรุงศรีอยุธยา

จากการค้นคว้าข้อมูลหลักฐานจดหมายเหตุที่บันทึกโดยชาวฝรั่งเศสช่วงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พบว่ามีนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และดุริยางคศาสตร์ ได้ทำการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ ดังที่ ศาสตราจารย์ขจร สุขพานิช นักประวัติศาสตร์ได้กล่าวสรุปถึงจำนวนเอกสารภาษาฝรั่งเศส ที่มีการเรียบเรียงขึ้นโดยกลุ่มสังฆราช บาทหลวง พ่อค้า และนายทหาร จำนวน 15 ฉบับ ซึ่งเอกสารทั้ง 15 ฉบับ ปรากฏรายชื่อผู้บันทึกจำนวน 14 รายชื่อ เนื่องจากเอกสารของบาทหลวงกีเย่ ตาซาร์ด มีจำนวน 2 ฉบับ ที่เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1686 และปี ค.ศ. 1689 (ขจร สุขพานิช, 2523) ดังนี้

ตารางที่ 2 รายชื่อผู้บันทึกจดหมายเหตุ ผลการศึกษาของขจร สุขพานิช

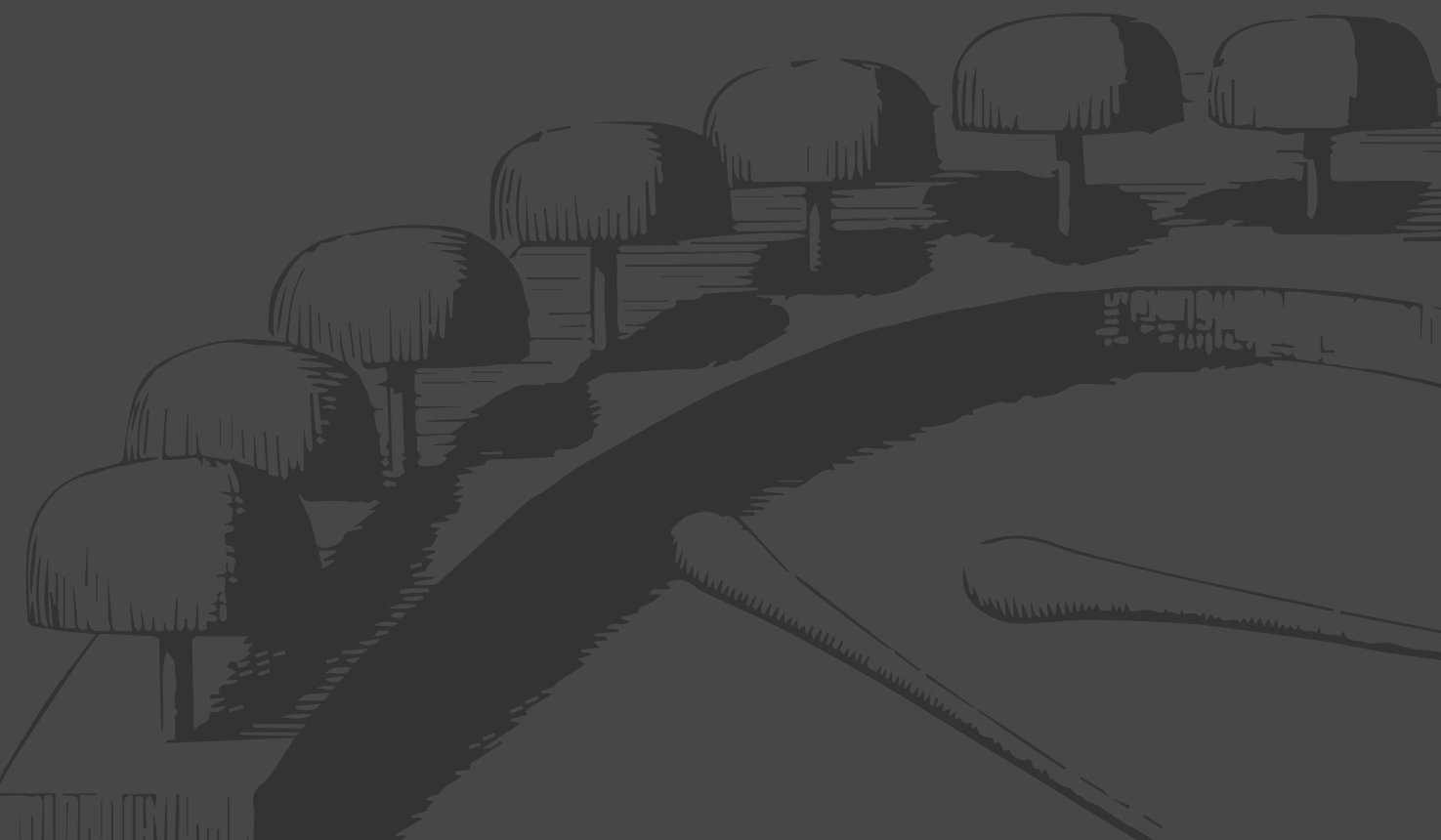
ลำดับ	ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.)	ชื่อ
1	1666	ฌาคส์ เดอ บัวร์ช (Jacques de Bourge)
2	1668	ฟร็องซัวส์ ปาลลู (François Pallu)
3	1686	กีเย่ ตาซาร์ด (Guy Tachard) (1) *
4	1687	เซอร์วาเลียร์ เดอ โชมองต์ (Chevalier de Chaumont)

บทที่ 2

เครื่องกระทบ

(Idiophones)

เครื่องกระทบที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตามแนวการจำแนกเครื่องดนตรีโลก ประเภทแรกนี้ ได้แก่ เครื่องกระทบ ทั้งนี้ เครื่องดนตรีประเภทกระทบนั้นมีความหลากหลาย และมีการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยภายใต้เครื่องดนตรีตระกูลเครื่องกระทบดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ตามวัสดุของเครื่องดนตรี ได้แก่ เครื่องกระทบชนิดทำจากไม้และเครื่องกระทบชนิดทำจากโลหะ เครื่องกระทบทั้งสองกลุ่มสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องกำกับจังหวะ (Rhythmic Idiophone) และเครื่องที่ทำทำนอง (Melodic Idiophone) โดยเครื่องดนตรีที่ปรากฏในแต่ละประเภทนั้นทำหน้าที่การบรรเลงต่างกัันดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เครื่องกระทบชนิดไม้

เครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบ (Idiophones) ในจดหมายเหตุแสดงคำอธิบายที่กล่าวให้เห็นว่าเครื่องดนตรีกลุ่มนี้มีความโดดเด่นอย่างมาก เนื่องด้วยเป็นเครื่องดนตรีที่มักปรากฏเป็นดนตรีสำหรับประกอบหรือการบรรเลงในขบวนแห่ที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่กล่าวถึงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องทำนองที่ทำจากไม้ที่มีลักษณะ หรือประเภทเดียวกันกับ “ระนาด” นั้น ไม่ปรากฏข้อมูลในจดหมายเหตุฉบับใด ดังข้อสันนิษฐานว่า ไม่ปรากฏเครื่องดนตรีกลุ่มนี้ตามความเห็นของสังต์ ภูเขาทอง ซึ่งได้พิจารณาตามเอกสารฉบับแปลภาษาไทยของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ที่ทรงแปลจากจดหมายเหตุของซิมง เดอ ลา ลูแบร์ ในส่วนของการกล่าวถึง “ปีโน” และ “พาย์ซ็อง” ว่ามีการอธิบายถึงปีและซ็องในวงปีพาย์ แต่ไม่ปรากฏการกล่าวถึงระนาดไว้ในข้อความของจดหมายเหตุดังกล่าวสังต์ ภูเขาทอง จึงให้ข้อสันนิษฐานและสรุปได้ว่า หากระนาดหรือเครื่องกลุ่มกระทบไม้ประเภททำทำนองได้ปรากฏอยู่จริงตามประวัติศาสตร์ เหตุใด ซิมง เดอ ลา ลูแบร์ จึงไม่อธิบายไว้ ดังข้อความว่า “...ปีและซ็องอยู่ในวงปีพาย์นี้ ถ้าหากมีระนาดอยู่ในวงนี้แล้ว และลาลูแบร์ไม่เห็นก็ดูจะผิดวิสัย...” (สังต์ ภูเขาทอง, 2532) ดังนั้น ข้อสันนิษฐานในส่วนนี้ จึงเป็นเพียงข้อสันนิษฐานที่ได้จากจดหมายเหตุ ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่ปรากฏเป็นข้อมูลเครื่องกระทบชนิดไม้กำกับจังหวะ ดังคำอธิบายและข้อมูลในลำดับถัดไป

ประเภทเครื่องกระทบชนิดทำจากไม้สำหรับกำกับจังหวะ (Wooden Rhythmic Idiophone)

เครื่องดนตรีในกลุ่มเครื่องกระทบที่ทำจากไม้ปรากฏข้อมูลที่กล่าวถึงไว้ในจดหมายเหตุเพียงเครื่องดนตรีชิ้นเดียวคือ “กรับ” โดยระบุชื่อเครื่องดนตรีพร้อมทั้งการบรรยายรายละเอียดในเอกสารบันทึกจดหมายเหตุของซิมง เดอ ลา ลูแบร์ ดังนี้

เครื่องดนตรี “กรับ”

บรรดาเครื่องดนตรีที่ระบุไว้จากการสังเกตของผู้บันทึกชาวฝรั่งเศสได้รวบรวมไว้มากมาย หนึ่งในเครื่องดนตรีชิ้นต่าง ๆ นั้น ข้อมูลบันทึกของซิมง เดอ ลา ลูแบร์ ได้กล่าวถึงเครื่องจังหวะชนิดหนึ่งคือ “crab”

บทที่ 3

เครื่องลม
(Aerophones)

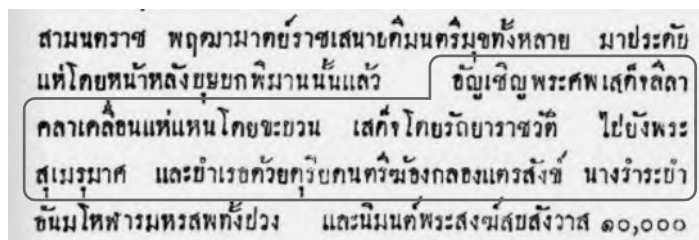
เครื่องลมที่พบในจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศสนี้ เป็นเครื่องลมประเภทเครื่องเป่าบริเวณส่วนปลายท่อของเครื่องดนตรี (edge-blown wind instrument) ปรากฏ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เครื่องเป่าชนิดที่ทำมาจากสัตว์ได้แก่ เขาสัตว์และสังข์ (conch shell) กลุ่มที่ 2 คือ เครื่องเป่าชนิดที่ทำจากโลหะตระกูลแตรชนิดต่าง ๆ รวมทั้งเครื่องดนตรีกลุ่มนี้เป็นคำที่พบในหลายบริบทของจดหมายเหตุ เช่น คำว่า “แตร” “แตรรอง” “แตรลำโพง” กลุ่มที่ 3 คือ เครื่องเป่าชนิดไม้หรือที่เรียกว่า เครื่องลมไม้ ซึ่งประกอบไปด้วยปีและขลุ่ย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เครื่องเป่าชนิดที่ทำจากสัตว์

1.1 เครื่องเป่าจากเปลือกหอย

เครื่องดนตรี “สังข์ (conch shell trumpet)”

สังข์เป็นเครื่องเป่าที่ทำมาจากเปลือกหอย เป็นวัสดุจากธรรมชาติ ผิวเกลี้ยงและมีสีขาวบริสุทธิ์ ทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้ริมฝีปากเป่าและมักให้น้ำเสียงดังกังวานไกล บางครั้งเรียกว่า “แตรสังข์” (พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์, 2550) ในบางคตินิยมเชื่อกันว่า สังข์เป็นเครื่องดนตรีชั้นสูง มีความศักดิ์สิทธิ์ และเกี่ยวข้องกับเทพเจ้าทางศาสนา พราหมณ์ ผู้ถือครอบครองจะเป็นผู้มีความสำคัญหรือเป็นผู้ที่มีบุญ เพราะเป็นของหายาก โดยคนไทยได้รับอิทธิพลพิธีกรรมของพราหมณ์เข้ามา จึงปรากฏการเป่าสังข์ในพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์และพิธีสำคัญต่าง ๆ จึงสันนิษฐานได้ว่า “สังข์” ปรากฏขึ้นในวัฒนธรรมสยามมาก่อนแตร แต่ต่อมาเมื่อมีการสร้างแตรขึ้น จึงยังคงใช้การเป่าสังข์เพื่อแสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ควบคู่ไปกับการเป่าแตร (สุกรี เจริญสุข, 2539) นอกจากนี้ นับแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน “สังข์” จัดเป็นเครื่องหนึ่งในวงเครื่องสูงที่ใช้ประกอบในพระราชพิธีของราชสำนัก โดย ภัทระ คมขำ ได้อธิบายเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเสียงของสังข์ ซึ่งเป็นเครื่องหนึ่งในวงเครื่องสูงที่ใช้ประกอบในพระราชพิธีของราชสำนักกล่าวว่า “เสียงของสังข์เป็นเครื่องบูชาเทพเจ้าบนสวรรค์” (ภัทระ คมขำ, 2561) ดังนั้น ข้อมูลสังข์ที่ปรากฏจึงเป็นเครื่องที่ใช้สำหรับเป่าเพื่อประโคมในพระราชพิธี หรือกิจของราชสำนักทั้งในงานมงคลและงานอวมงคล รวมทั้งการเสด็จพระราชดำเนินของพระมหากษัตริย์ ดังที่ปรากฏข้อมูลสังข์ในประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 64 พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) ในคำอธิบายการสถาปนากรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยาจนถึงเหตุการณ์กรุงแตกสิ้นสมัยอยุธยา โดยเอกสารดังกล่าวบรรยายถึง “สังข์” ว่าเป็นหนึ่งในเครื่องที่ใช้ประโคมการแห่พระศพ เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเอกาทศรถุทธิศวรบรมนาถบพิตรพุทธเจ้าอยู่หัว ทรงตรัสให้จัดเตรียมขึ้นตอนการถวายพระเพลิงพระศพพระพุทธเจ้าหลวง ดังข้อความต่อไปนี้

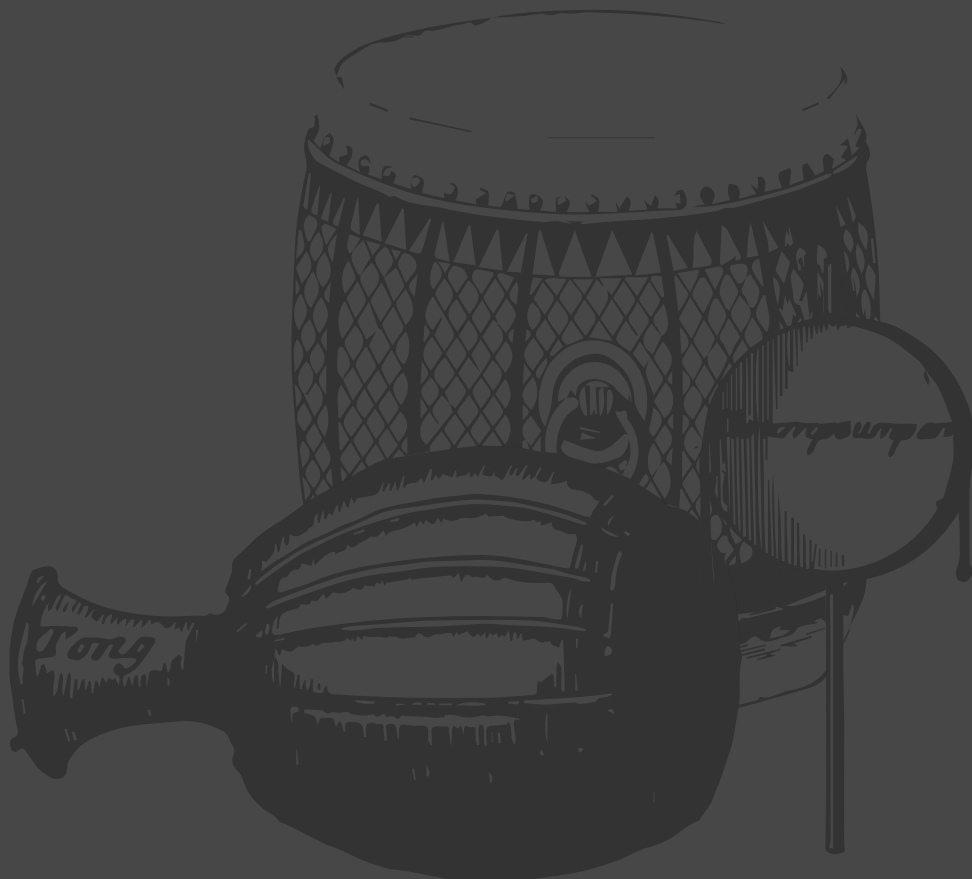
ภาพที่ 177 คำที่ปรากฏในประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 64 (ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 64, 2479)

บทที่ 4

เครื่องหนัง

(Membranophones)

เครื่องหนึ่งในที่นี้หมายถึง เครื่องดนตรีประเภทที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการสั่นสะเทือนของแผ่นหนัง ตามเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เครื่องดนตรีโลกได้จัดเป็นหมวดที่เรียกว่า เครื่องหนัง (membranophone) โดยแผ่นหนังจะถูกขึงไว้ให้เป็นหน้ากลอง ทั้งที่เป็นการขึงหนังหน้าเดียวและการขึงหนังทั้งสองด้าน มีกระบวนการบรรเลงทั้งในรูปแบบการใช้มือตี ไม้ตี และการไกวลูกตุ้มให้กระทบบนหน้ากลอง ตลอดจนข้อมูลเครื่องหนังที่ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุนั้น สามารถอธิบายการใช้งานเครื่องหนังชนิดต่าง ๆ ในบริบทที่แตกต่างกัน ดังการระบุคำซึ่งเป็นชื่อเรียกและประเภทเครื่องหนังที่ปรากฏในจดหมายเหตุคือ กลอง กลองชัย กลองศึก กลองชนะ กลองโยน กลองสองหน้า กลองหน้าเดียว โทน ตะโพน และตะลุงปุงปึง สามารถจัดกลุ่มคำแบ่งออกเป็น 8 กลุ่มคำ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คำว่า “กลอง”

กลุ่มที่ 2 คำว่า “กลองชัย” “กลองศึก”

กลุ่มที่ 3 คำว่า “กลองชนะ” “กลองโยน”

กลุ่มที่ 4 คำว่า “กลองสองหน้า” “กลองหน้าเดียว”

กลุ่มที่ 5 คำว่า “โทน”

กลุ่มที่ 6 คำว่า “ตะโพน”

กลุ่มที่ 7 คำว่า “ตะลุงปุงปึง” “ปุงปึง”

กลุ่มที่ 8 ข้อสันนิษฐาน “กลองทัด”

โดยมีข้อมูลและรายละเอียดต่อไปนี

กลุ่มที่ 1 คำว่า “กลอง”

การเรียกชื่อกลองโดยไม่ระบุชื่อเฉพาะของกลองที่พบในเอกสารบันทึกจดหมายเหตุ พบว่าเอกสารบางฉบับนอกจากจะกล่าวถึงชื่อเรียกกลองดังกล่าวแล้ว ยังอธิบายถึงลักษณะและบทบาทหน้าที่การใช้งานในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย โดยคำว่า “กลอง” ในภาษาฝรั่งเศสกำหนดไว้ว่า หากเป็นกลองขนาดเล็กใช้คำว่า “tambour” และหากเป็นกลองขนาดใหญ่ใช้คำว่า “grosse caisse” ข้อมูลเฉพาะคำว่า “กลอง” จากการรวบรวมข้อมูลเครื่องดนตรีประเภทกลองที่กล่าวถึงในจดหมายเหตุ พบชื่อเครื่องดนตรีดังกล่าวในเอกสารจดหมายเหตุจำนวน 12 ฉบับ แบ่งกลุ่มเอกสารบันทึกจดหมายเหตุออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เอกสารที่มีฉบับภาษาฝรั่งเศสพร้อมเอกสารฉบับแปลภาษาไทยจำนวน 6 ฉบับ และ 2) เอกสารเฉพาะภาษาฝรั่งเศส ซึ่งไม่ปรากฏเอกสารฉบับแปลจำนวน 6 ฉบับ ดังนี้

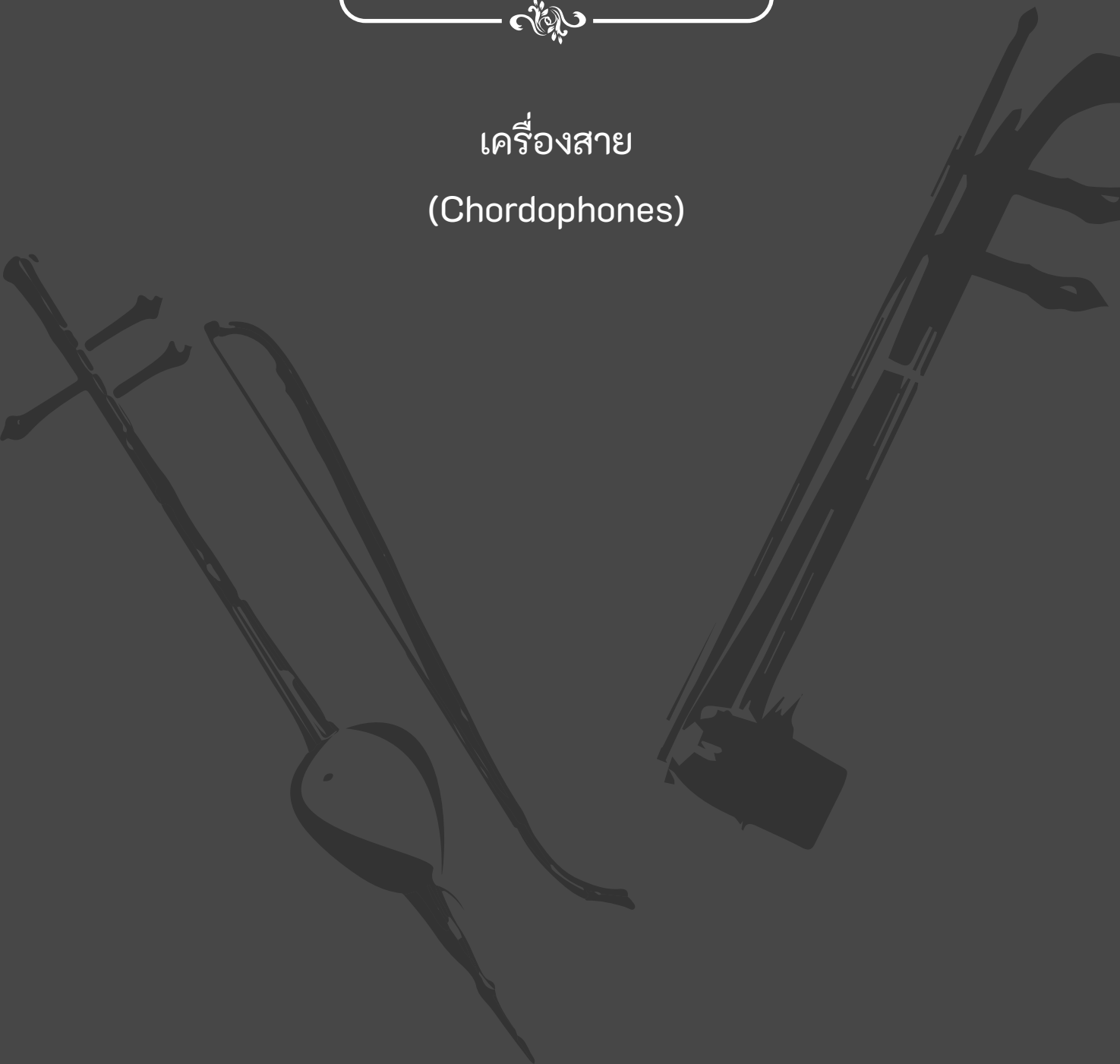
ประเภทที่ 1 เอกสารที่มีฉบับภาษาฝรั่งเศสและฉบับแปลภาษาไทย

เอกสารบันทึกจดหมายเหตุที่มีฉบับภาษาฝรั่งเศสและฉบับแปลภาษาไทยนี้ พบจำนวน 6 ฉบับ ปรากฏเรื่องราวบทบาทของเครื่องหนังใน 3 ข้อมูลหลัก คือ เครื่องประโคมในพิธีพระบรมศพของพระมหากษัตริย์

บทที่ 5

เครื่องสาย
(Chordophones)

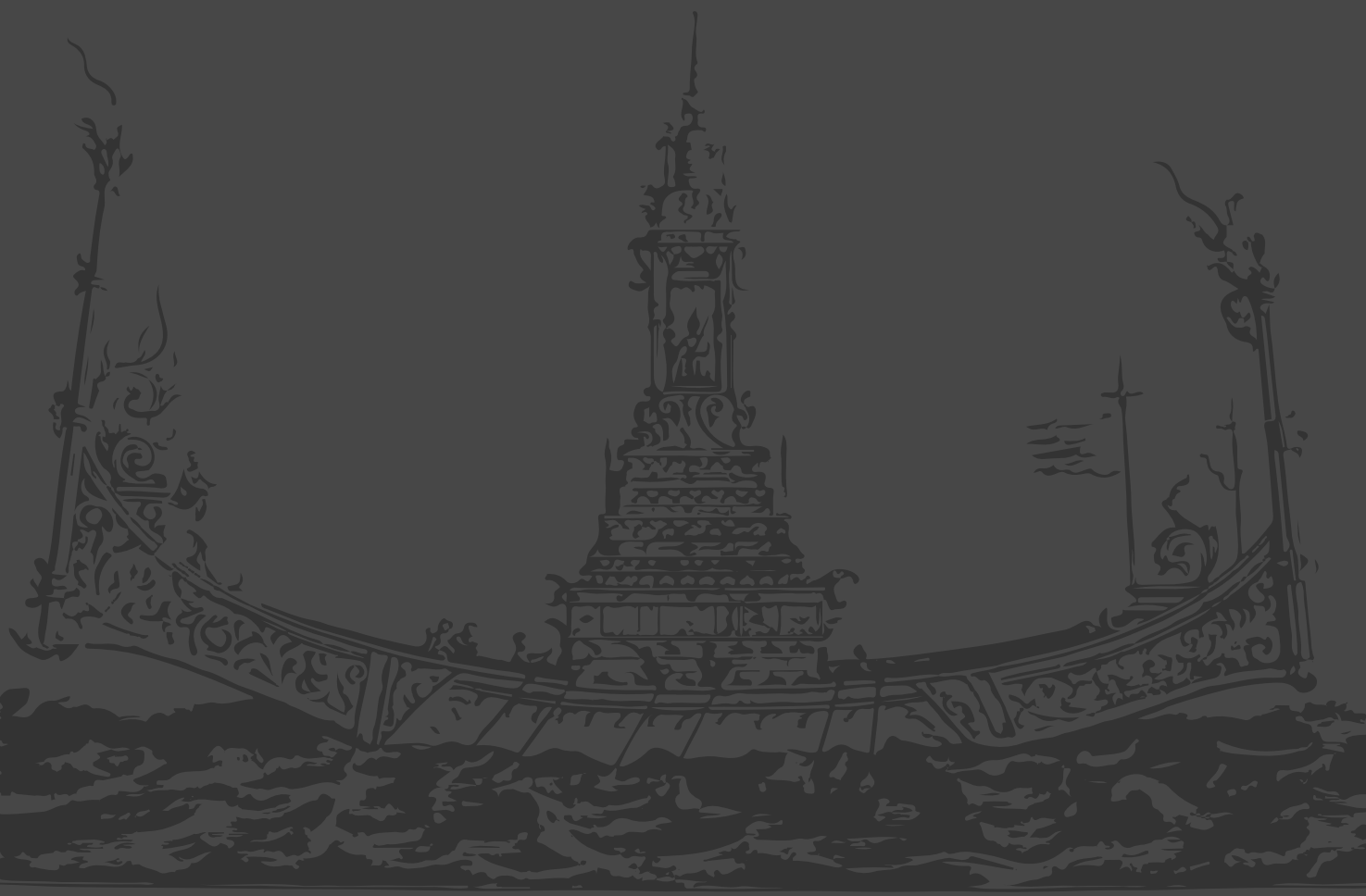
เครื่องสายเป็นเครื่องดนตรีที่มีจุดกำเนิดเสียงจากการสั่นสะเทือนของสายที่อยู่ในลักษณะขึงตึงกับหลักยึดสองส่วน ในการจัดหมวดหมู่เครื่องดนตรีโลกนั้น เครื่องสายเรียกว่า “คอริโดโฟน (chordophone)” เป็นหมวดหนึ่งในการจำแนกประเภทเครื่องดนตรี ซึ่งหมวดหมู่นี้ยังสามารถแยกออกเป็นเครื่องสายอื่นอีกหลายประเภท เช่น ซิเทอร์ (zither) ลิวท์ (lute) ไลร์ (lyre) และฮาร์ป (harp) (Curt Sachs, 1942) ดังนั้น ลักษณะของเครื่องดนตรีที่ถูกจัดเข้าหมวดหมู่นี้จะมีส่วนประกอบพื้นฐานของเครื่องดนตรีที่คล้ายกัน เช่น สาย วิธีการยึดสาย กล้องเสียง ส่วนปรับระดับเสียง วิธีการทำให้เกิดเสียงด้วยการตีหรือการสีด้วยคันชัก (bowed string instrument) เป็นต้น

ส่วนเครื่องสายไทยเป็นกลุ่มเครื่องดนตรีที่มีวิธีการแบ่งตามทฤษฎีดนตรีไทยแบ่งออกเป็น 2 หมวด คือ หมวดเครื่องตีกับเครื่องสี โดยเครื่องตีประกอบไปด้วยกระจับปี่ (จัดเป็นเครื่องประเภทลิวท์) จะเข้ (จัดเป็นเครื่องประเภทซิเทอร์ (zither)) ส่วนเครื่องสายประเภทสีด้วยคันชัก (bowed instrument) ได้แก่ ซอชนิดต่าง ๆ คือ ซอสามสาย ซอด้วง และซออู้ ซึ่งเครื่องดนตรีทั้งสองกลุ่มนี้ ปรากฏใช้ในวงดนตรีไทยมาตรฐาน ได้แก่ วงเครื่องสายและวงมโหรี

ด้านประวัติความเป็นมาของเครื่องสายไทยนั้นยังเป็นที่โต้แย้งกันถึงรากฐานที่มาของเครื่องดนตรีที่ปรากฏเป็นสองแนวคิดแตกต่างกัน กล่าวคือความเห็นที่ 1 กลุ่มนักวิชาการที่มีความเชื่อว่า เครื่องสายได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2499) แต่อีกความเห็นได้โต้แย้งด้วยการพยายามชี้ให้เห็นว่า เครื่องดนตรีเป็นผลผลิตของบรรพบุรุษชาวสยามในสมัยที่ยังตั้งรกรากอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนเมื่อราว ปี พ.ศ. 310 และชาวจีนได้รับอิทธิพลทางดนตรีของชนชาวไทยในสมัยดังกล่าว (มนตรี ตราโมท, 2528) แต่ความเห็นของทั้งสองแนวคิดนี้ยังไม่เป็นที่ยุติ ประกอบกับการให้เหตุผลของแนวคิดฝ่ายหลังเริ่มมีน้ำหนักและสร้างความน่าสนใจของการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมดนตรีของไทย

เนื่องด้วยเครื่องสายในวัฒนธรรมราชสำนักสยามเป็นดนตรีสำหรับการขับกล่อมในพระบรมมหาราชวัง และประกอบในพระราชพิธีเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์เท่านั้น วงดนตรีดังกล่าว ได้แก่ วงขับไม้ บรรเลงพิณ และวงมโหรี ตลอดจนข้อมูลตามประวัติศาสตร์ด้านดนตรีได้บันทึกไว้ว่า เครื่องสายที่ปรากฏในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีนั้น ได้แก่ ซอพุงตอ (สันนิษฐานว่า เป็นซอสามสาย ในปัจจุบัน) และกระจับปี่เป็นเครื่องสายที่เกิดขึ้นนับแต่ยุคสมัยดังกล่าวเป็นต้นมา (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2499) ตามที่ปรากฏข้อมูลระบุถึงเครื่องดนตรีดังกล่าวในวรรณกรรมพุทธศาสนาสมัยสุโขทัย ดังที่นักวิชาการ 2 ท่าน คือ อุทิศ นาคสวัสดิ์ และธนิธ อยุโพธิ์ ที่กล่าวถึงตรงกันว่า ซอพุงตอ ที่ปรากฏในไตรภูมิพระร่วงของพระมหาราชมหาราช ปรากฏการเรียกชื่อซอสามสาย ที่สันนิษฐานว่า ในสมัยก่อนคงเรียกว่า “ซอ” เท่านั้น และมีความนิยมมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นอย่างน้อย (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2530) (ธนิธ อยุโพธิ์, 2523) ส่วนเครื่องสายประเภทซออีก 2 ชนิด ได้แก่ ซอด้วงและซออู้ นั้น มีหลักฐานปรากฏเป็นลายลักษณ์เมื่อสมัยกรุงศรีอยุธยา ฉะนั้น จึงเป็นสมมติฐานเบื้องต้นว่าจดหมายเหตุที่บันทึกเครื่องดนตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น มีการกล่าวถึงเครื่องสาย ได้แก่ ซอสามสาย ซอด้วง ซออู้ กระจับปี่ และจะเข้

บทสรุป

การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนั้น จำเป็นต้องมีความสามารถทั้งด้านการเมือง การทูต และการทหาร ด้วยความแข็งแกร่งทำให้อาณาจักรอยุธยาสามารถดำรงสืบต่อมาได้ถึง 417 ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครองรวมทั้งสิ้น 34 พระองค์ จาก 5 ราชวงศ์ ดังนั้น การที่กรุงศรีอยุธยาดำรงความเป็นอาณาจักรไว้อย่างยาวนาน ย่อมแสดงให้เห็นความเข้มแข็งของรากฐานทางวัฒนธรรม ตลอดจนอำนาจทางการเมืองที่มีแสนยานุภาพเพียงพอที่จะดำรงรักษาความเป็นอิสระไว้ได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ทรงประกอบพระราชกรณียกิจที่มีคุณประโยชน์ต่อบ้านเมืองในสมัยกรุงศรีอยุธยา อาทิ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) ผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ผู้ทรงปฏิรูปการปกครองให้เป็นระบบแบบแผน สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ผู้ทรงกระทำสงครามยุทธหัตถีป้องกันกรุงศรีอยุธยาและกอบกู้เอกราชอาณาจักรแห่งกรุงศรีอยุธยาให้กลับคืนมาจากพม่าได้ และอีกหนึ่งบุคคลที่สำคัญคือ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผู้ดำเนินวิเทศব্যอย่างชาญฉลาด ท่ามกลางอิทธิพลของมหาอำนาจตะวันตกในขณะนั้น อันสะท้อนภาพรวมทางภาวะลักษณะเศรษฐกิจในสมัยอยุธยา ซึ่งมีพัฒนาการตั้งแต่ด้านการเกษตรกรรม การค้าขายทั้งภายในและภายนอกที่สามารถขยายตัวอย่างกว้างขวางและรุ่งเรืองกับการติดต่อค้าขายระหว่างสยามและชาวตะวันตก จนกระทั่งสิ้นรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช การค้ากับชาวยุโรปตะวันตกจึงซบเซาลง ดังนั้น เรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ แห่งยุคสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชสามารถอธิบายถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความรุ่งเรืองของบ้านเมือง ความก้าวหน้าทางวิชาการ และที่สำคัญคือ การมีความสัมพันธ์ไมตรีกับชาวต่างชาติ อาจเรียกได้ว่า ยุคสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้นเป็นยุคทองของการเชื่อมต่อกับอารยประเทศที่มีความเจริญหลากหลายด้านไปพร้อมกัน

ข้อสรุป

ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาจากเอกสารบันทึกจดหมายเหตุชาวฝรั่งเศส ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในครั้งนี้ สามารถแบ่งข้อสรุปออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ข้อสรุปด้านจำนวนเอกสารบันทึกจดหมายเหตุ
2. ข้อสรุปด้านเครื่องดนตรีที่พบในจดหมายเหตุ
3. ข้อสรุปด้านบทบาทหน้าที่ของดนตรี

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อสรุปที่ 1 ด้านจำนวนเอกสารบันทึกจดหมายเหตุ

การบันทึกเรื่องราวจากจดหมายเหตุของราชทูตต่าง ๆ ที่เดินทางมาเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตระหว่างพระมหากษัตริย์ รวมทั้งการอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลของชาวสยาม สังคมสยาม และศิลปวัฒนธรรมชาวสยาม ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ปรากฏการบันทึกข้อมูลทางดนตรีของชาวสยามลงในเอกสารบันทึกจดหมายเหตุ พบข้อมูลจดหมายเหตุจำนวน 20 ฉบับ ที่มีรายชื่อผู้บันทึกชาวฝรั่งเศสจำนวน 18 รายชื่อ (บางรายชื่อบันทึกมากกว่า 1 ฉบับ) ดังรายนามต่อไปนี้

หนังสือแนะนำ

340
บาท

ดนตรีกับผู้สูงอายุ

ผู้แต่ง : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ บุญรอด

ดนตรีมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความสุข ความบันเทิง เรืองรมย์ สร้างรอยยิ้มและความสนุกสนานให้กับทุกคน โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ได้มีชีวิตชีวา มีแรงขับเคลื่อนให้เกิดแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิต เสริมสร้าง สุขภาวะที่ดี ได้เห็นคุณค่าของตนเอง เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเข้าสังคม และเป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุ ที่จะสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

หนังสือ “ดนตรีกับผู้สูงอายุ” ผู้เขียนได้รวบรวมองค์ความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ในการนำดนตรี เข้าไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตกับกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ที่สนใจได้สามารถนำแนวคิด วิธีการ หรือประสบการณ์ของผู้เขียนไปปรับประยุกต์ใช้กับกลุ่มผู้สูงอายุในบริบทต่าง ๆ ที่หลากหลาย รวมถึงยังเป็นฐานข้อมูล และแนวทางที่จะสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาและการวิจัยให้กับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการนำดนตรี เข้าไปใช้กับกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อสร้างประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ สังคม และประเทศชาติต่อไป

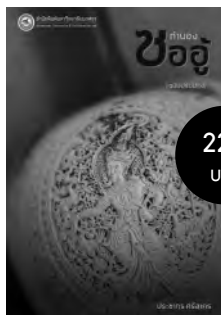

400
บาท

วิวัฒนาการของอักษรอินเดียในประเทศไทย ก่อนพุทธศตวรรษที่ 18 (พิมพ์ครั้งที่ 2)

ผู้แต่ง : รองศาสตราจารย์พิเศษจุฑารัตน์ เกตุปาน

หนังสือเล่มนี้เสนอความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับอักษรอินเดีย อันเปรียบเสมือนเงาแห่งอดีตที่ได้นับที่เรื่องราว องค์ความรู้ ความเจริญรุ่งเรืองแห่งบรรพชน อันเป็นหลักฐานสำคัญที่สามารถจัดข้อสันนิษฐาน ซึ่งเป็นการนำเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ บริเวณประเทศไทยเป็นที่ที่นักโบราณคดีได้ค้นพบศิลาจารึกเป็นจำนวนมาก กระทั่งมหาวิทยาลัยศิลปากรสามารถตั้งเป็นภาควิชาจารึก ทั้งสาขาจารึกตะวันออก และสาขาจารึกไทยเป็นแห่งแรกของโลก อักษรโบราณเหล่านี้ได้มีวิวัฒนาการทำให้สามารถรู้ถึงแหล่ง ต้นกำเนิดของอักษรเหล่านี้ในประเทศอินเดีย

220
บาท

ทำนองขออุ (ฉบับปรับปรุง)

ผู้แต่ง : อาจารย์ประชากร ศรีสาคร

ความรักอิสระของชาติไทยหมายรวมทั้งเสรีภาพ (Freedom) อันสะท้อนถึงวัฒนธรรมทางดุริยางคศาสตร์ไทย ว่าด้วยเรื่องการแปรทำนอง เครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ ที่ประสมอยู่ในวงดนตรีไทยย่อมสามารถแสดงอิสระในการบรรเลง โดยการผูกสำนวนกลอนอันแสดงลีลาลักษณะเฉพาะแห่งตนไว้อย่างกลมกลืน หนังสือเล่มนี้ว่าด้วยเรื่องทำนองขออุ โดยผู้เขียนเรียบเรียงและเขียนขึ้นจากประสบการณ์ทางดุริยางคศาสตร์ไทย ประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดการผูกสำนวนกลอนขออุอย่างเป็นลำดับขั้น อันแสดงถึงอัตลักษณ์แห่งทำนองขออุไว้เป็นแบบอย่าง โดยเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น ๕ บท ประกอบด้วย บทที่ ๑ ว่าด้วยเรื่องการแปรทำนองในดนตรีไทย บทที่ ๒ ว่าด้วยเรื่องหลักการแปรทำนอง เป็นการนำเสนอแนวคิดการแปรทำนองอย่างเป็นลำดับขั้น อันจะเชื่อมโยงไปสู่แนวทางแปรทำนองขออุใน บทที่ ๓ บทที่ ๔ ว่าด้วยทางขออุในเพลงทางพื้นและทางกรอ เป็นการรวบรวมทางขออุในเพลงทางพื้นที่สำคัญ และการตกแต่งทำนองในเพลงทางกรอ และ บทที่ ๕ บทส่งท้าย เป็นการประมวลองค์ความรู้ทั้งหมด

780
บาท

ภาษาไทยเชิงสื่อสาร : การวิเคราะห์
แนวภาษาศาสตร์หน้าที่นิยมเชิงแบบลักษณ์

ผู้แต่ง : ศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา

“ภาษาไทยเชิงสื่อสาร : การวิเคราะห์แนวภาษาศาสตร์หน้าที่นิยมเชิงแบบลักษณ์” เป็นตำราที่ริเริ่มนำแนวทางภาษาศาสตร์ปริชานมาวิเคราะห์และอธิบายไวยากรณ์ภาษาไทยในภาพรวมทั้งระบบ โดยการพิจารณาหน้าที่ในการสื่อสาร เป็นหลักเพื่อนำไปผูกสัมพันธ์กับรูปและโครงสร้างไวยากรณ์ มีลักษณะเป็นพลวัตสามารถสืบสาวได้ถึงที่มาและเป็นเชิงแบบลักษณ์ สามารถเทียบเคียงได้กับภาษาอื่น ถือเป็นบูรณาการจากหลายด้าน ได้แก่ วากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ วจนปฏิบัติศาสตร์ ประวัติการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโครงสร้างภาษา ตำรานี้มีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการทางระบบหน่วยคำและคำหมวดหมู่ไวยากรณ์ หลักการประกอบวลีและประโยค หน้าที่ของส่วนประกอบ หน้าที่ของประโยคที่แปรไปในบริบทการใช้ภาษาต่าง ๆ และการเชื่อมโยงประโยคในสัมพันธ์สาร

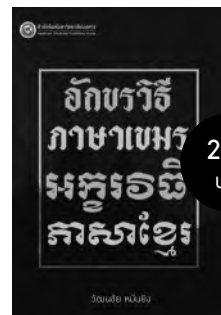

250
บาท

เทคนิคการสรุปความ

ผู้แต่ง : รองศาสตราจารย์วราวัชต์ มหามนตรี

หนังสือเทคนิคการสรุปความเล่มนี้มีเนื้อหาครอบคลุมวิธีการสรุปความงานเขียนประเภทต่าง ๆ ที่พบเห็นได้จากสื่อในชีวิตประจำวัน อาทิ สารคดี บันเทิงคดี บทวิเคราะห์ บทวิจารณ์ บทสัมภาษณ์ โดยนำวิธีการจดบันทึกแบบ Cornell Notes ของ Dr. Walter Pauk มาประยุกต์ใช้ในการเขียนเรียบเรียงเนื้อความสรุป อีกทั้งยังมีการสรุปความในการเขียนผลงานวิจัยเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเขียนผลงานวิจัยบางองค์ประกอบ และเพื่อป้องกันการลืกลอกและละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานวรรณกรรมพร้อมตัวอย่างประกอบอย่างชัดเจนในแต่ละบท เพื่อให้ผู้อ่านสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการและผู้สนใจในทุกสาขาอาชีพ

290
บาท

อักขรวิธีภาษาเขมร พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง

ผู้แต่ง : รองศาสตราจารย์ นาวาโท ดร.วัฒนชัย หมั่นยิ่ง

ราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านอักษรศาสตร์มาเป็นเวลาช้านาน หนังสือเล่มนี้นำเสนอการเรียนรู้เกี่ยวกับอักขรวิธีภาษาเขมร ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้ศึกษามองเห็นความใกล้ชิดกันระหว่างทั้งสองประเทศ ทำให้คนไทยได้มีโอกาสในการที่จะ “รู้เขา” ได้เข้าใจ ได้รับความรู้ลึกซึ้งนึกคิด จิตใจทัศนคติ และสังคมของเพื่อนบ้านที่มีผืนแผ่นดินติดต่อกัน เมื่อนำมาประกอบกับการ “รู้เรา” ที่มีอยู่แล้ว ย่อมอำนวยความสะดวกไม่เพียงแต่เฉพาะทางด้านอักษรศาสตร์ แต่จะเกิดประโยชน์ในหลาย ๆ ด้านให้แก่ผู้ศึกษาและแก่ประเทศไทยของเราเป็นอย่างดี

สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

สั่งซื้อหนังสือออนไลน์

จัดส่งถึงบ้านสะดวกรวดเร็ว

กรณีต้องการสั่งซื้อหนังสือปริมาณมาก หรือเข้าชั้นเรียนติดต่อได้ที่
ฝ่ายจัดจำหน่ายสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

✉ nuph@nu.ac.th   สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
☎ 0 5596 8833-8836   [nu_publishing](https://twitter.com/nu_publishing)

